

20.   20.
DISPUTATIO INAUGURALIS
De
**FALLACIBUS IN-
DICIIS MAGIÆ,**

Quam
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,
DN. FRIDERICO WILHELMO,
REGNI BORUSSIAE AC ELECTORATVS
BRANDENBURGICI HEREDE,
&c. &c. &c.

In Illustri Fridericiana

Ex Decreto & Auctoritate inclite Facultatis Juridicae,

PRAESIDE

DN. HENRICO BODINO,
SERENISSIMI ET POTENTISSIMI REGIS BORUSS.
CONSILIARIO ECCLESIASTICO IN DUCATU MAGDEBUR-
GENSI, PROFESSORE JURIS ORDINARIO ET FACULT. JURIDICÆ h. t.
DECANO,

PATRONO AC PROMOTORE SVO ÆTATEM DEVENERANDO,

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure Honores & Privilegia rite capeffendi

Die XXII. Octobris A. C. M. DCCI. horis ante & pomeridianis

IN AUDITORIO MAJORI,

Placidæ Eruditorum disquisitioni submittit

FELIX MARTINUS Brähm/

Hilperhusa Francus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Literis Christiani Henckelii, Acad. Typogr.

Witchcraft Collection

~~7440 B 785~~

A.118645

BK

Q. D. B. V.

§. I.

Ommunis semper per-

*Communis
opinio de
existentia
Sagarum.*

svasio tam inter Judæos & Gentiles, quam etiam Christianos hæsit, dari magos & lamias, h. e. tales personas, quæ pacto cum Diabolo foedere, vi ejusdem opeque Diaboli aliis ultra ordinarias vires naturæ damna inferre, morbos

præternaturales excitare, choreas cum Dæmonibus ducere, se ipsum & alios in bestias transmutare & sexcenta alia ludibria perpetrare creduntur. Testantur de communi hac senten-

tia totius ferè orbis tot scriptores, qui de *Sagis earumque pæni* sat spissa consignarunt volumina, uti ex Gallia *Bodinus de demonologia*, ex Anglia ipse *Rex Jacobus I.* ex Belgio *Del-Rio*, ex Ger-

manis *Godelmannus*, *Tbunnius*, *Crusius*, *Friderus Mindanus*. &c. aliiq; specialibus tractatibus notissimi sunt; Imò Ponti-

fices Romani, pro sua dominandi lubidine, occasionem inde arripuerunt, peculiare tribunal Inquisitionis contra Sagas et-

*Origo Pro-
cessus Inqui-
sitorii con-
tra Sagas,*

iam in ipsa Germania erigendi. De qua re nos non finit dubitare Bulla Innocentii VIII. Henrico Institori & Jacobo Sprengero concessa A. 1484. qua potestatem ipsis facit inquirendi in

Lamias & Sagas in terris Teutonicis inventas. Invenitur hæc

Bulla in Lib. 7. Decret. Tit. de Malefic. & Incantator. & testantur hi inquisitores in malleo maleficorum, ita ab iis appellato libro, se non minus promptos fuisse in cremando verulas, quam Papa in mandando; Hanc praxin hodiè vigere apud Pontificios & fat crassè ejusmodi inquisitiones exerceri testatur & conqueritur simul Anonymus *Autor Cautionis Criminalis in processu contra Sagas*, qui liber dignus est, ut à quovis Judice Sagas punire cupiente magna cum cura legatur.

§. II.

Communis
illa opinio
quo tempo-
re maxime
oppugnata
sit?

Quamvis autem vulgo ita existimetur; attamen ex quo Cartesiana aliaque sana philosophia caput erexit, & per Europam suos applausores invenit & ex his *Principiis* causæ rerum, existentia, motus, figura, &c. accuratius considerata sunt, de existentia talium Magorum & Lamiarum valde dubitari nedum explodi incepit, conf. Dn. Thomas. in *Tentam. de Spiritu* p. 119. Equidem jam antea de lamiis dubitasse feruntur *Franciscus Ponzi-vibius*, Jctus Italus, tum & *Wierus* in *tr. de prestig. Demonum*. Imò circa initium seculi præcedentis *Reginaldus Scottus*, Nobilis Anglus, libro lingua vernacula sub titulo *detectionis artis magicæ* edito, omnem magiam impugnavit, seriò contendens deliras anus semet veneficas credere, & somnia sua postea æquè imprudentibus Judicibus cum eorundem magna admiratione (ignorantiæ filia) terrore equulei adactas recensere.

§. III.

B. Beckeri
mundus fa-
scinatus
quid conti-
neat?

Verùm inter hos uti inter stellas luna minores enituit Theologus Amstelodamensis *Balthasar Beckerus*, vir in philosophia corpusculari & mechanica, tum & in Mathesi versatissimus. Hic edito primùm libro lingua vernacula sub Tit. de *Be-teverede Wereld* postea in linguam latinam, Gallicam, Anglicam translato, omni nisu contendit, qui probet non solum ex principiis, quibus imbutus est, sed & ex S. Scriptura, Ratione (præjudiciis non occupata) omnium hominum, non versari diabolium in his terris, pactum cum ipso esse mera ludibria phantasia aut figmen-

menta malitiæ, spectra in papatu excogitata fuisse ad purgatorii ignes calefaciendos & loculos sacerdotum augendos, inquisitiones & vivicomburia Magorum avaritiæ & crudelitati Cleri originem debere, quò scilicet postea concrematorum bona fisco subijciantur, vel uti patet ex praxi multorum locorum inquisitorum salario cedant. Melchior. Goldasti Bedencken von Confiscation der Zauberer und Hexen Güter.

§. IV.

Quod si vero liber iste, qui tanto cum applausu, uti fieri solet in defensione paradoxorum, exceptus est, penitus inspiciatur, fatendum est cum Dn. Thomas. in *Dissert. ad Poiret. p. 38. seqq.* virum aliàs doctissimum, & inculpata, quamdiu vixit, vitæ, principiis philosophiæ, quam excoluit, in devia abreptum esse, & cum abusum, h. e. superstitionem & nimiam credulitatem taxare debuisset, maluisse rem omnem auferre. Inde factum citra dubium, ut tot contradicentes expertus sit, qui tamen an omnes æque feliciter ei satisfecerint, & ex hypothesebus domesticis, quod par est, eum oppugnaverint, penes lectorem horum scriptorum esto iudicium. Qui mihi innotuerunt, sunt ex ipsius contrerraneis *P. Poiretus, Jean van de Weyen, Andr. Beverland.* Peculiarem etiam dissertationem ei opposuit Celeb. Leydeckerus. Inter Anglos maximè eum confutare annixus est Glanvill. in *Sadduceism. triumph.* Ex nostratibus Beerns tres libros sub Tit. *der dreyfachen Welt* & Petr. Goldschmid den höllischen Morpheus contra Beckerum ediderunt, Pfeifferi, Theologi Lubecensis *trakt. Streit des Fleisches und des Geistes* in *append.* & pluresq; alii, quorum labores hic libens silentio prætereo.

*Judicium
de isto au-
tore.*

*Beckeri An-
tagonista*

§. V.

Citra dubium etiam Beckerus & alii, qui existentiam *Rationes*

*cur mentio
istius libri sit
facta.*

Sagarum in dubium vocant, ad id moti sunt nimis frivolis & fallacibus indicis, quæ à nonnullis JCtis ad crimen Magiæ probandum, una cum infinitis fabulis & incredibilibus narrationibus, tanquã ex tripode solent aefri. Nam illud apud cordatiores JCtorum nostratium extra dubium positum arbitror, multa pro indicis Magiæ venditari, à Del-Rione, Remigio, Bodino, Malleo Malefic. Chirlando, Fridero Mindano & aliis, quæ superstitionem papalem sapiunt, & tanquã putida commenta ac fabulæ meritò explodendæ sunt. Dolendum etiam, quod talia quoq; irrepsent in Berlichii & Carpzovii, Crusii aliorumque opera, qui de magis scripsere. Cum enim crimen Magiæ omnium confessione probatu & dijudicatu difficillimum sit, imprimis cavendum erit, ne circa indicia ejusdem præjudiciis & aliorum autoritate tantum nitamur, & cæcus à cæco ducatur; sed ut sequestratis hisce mentis seductoribus juxta regulas sanæ rationis rem illam examinemus & an indicia illa demonstrent, quod demonstrare debeant, ponderemus. Eum in finem nullus dubito, quin auctor suusque sim alicui, Bekkeri mundum fascinatam diligenter evolvere, non ea intentione ut cum ipso præcipitanter nimis in alterum extremum impingat, & omnem magiam explodat, sed ut dubiis in illo libro formatis utatur ad Doctorum placita & asserta, tum & historias de Magis eo cautius & majori examine perpendenda. Nam dubitatio sternit viam ad prudentiam. Nullum enim est dubium, talem viam ingressum mox multorum nimiam facilitatem ac credulitatem in cumulandis indicis detecturum esse. Quod ut clarius pateat, falsitatem potiorum indiciorum, quæ allata sunt ad probandum crimen Magiæ, nunc ordine exposituri sumus.

*Lectio operis
Beckeriani
commendatur.*

§. VI.

Confusio Dd.

Sunt autem indicia nihil aliud quam ejusmodi signa
ex

ex quibus certa oritur præsumptio, ut si quis tale quid remo- circa Magia
verè non possit, illum circa crimen imputatum innocen- indicia.
tem non esse. vid. *Ord. Crim. Car. V. art. 28. 30. junct. art. 23. it.*

47. Hinc magni præjudicii est illa inquisitio indiciorum. Nam & inquisitio, licet veritatem detexerit, tamen inepta est & nulla, si sine præviis legitimis indiciis instituta sit, uti hoc clarum ex *art. 20. Ord. Crim.* vid. *Just. Oldekopp. Cautel. Criminal. Tit. 2. obs. 8.* Merito vero conqueritur *Ericus Mauritius Diss. de denunc. Sagar. cap. 3. §. 4.* quòd communiter confusissima ratione tractent talia indicia circa crimē magiæ, sæpiusq; veris falsa misceant, quæ planè ad hoc nō concludunt, nec in classes suas singula distinguant, cum alia ad inquisitionem specialem, alia ad capturā & incarcerationē, alia ad torturam requirantur, a quibus omnibus ipsa criminis probatio admodum differt. Inde gravi errore à Judicibus levia indicia vix ad inquisitionem specialem idonea pro sufficientibus ad torturā, imo ad condemnandum creduntur. Illa vero indicia, quæ in præsentī Dissertatione fallaciæ insimulabuntur, neque ad capturam, neque ad torturam, multo minus ad condemnationem & vivicomburium sufficere, abūnde sumus demonstraturi.

§. VII.

Magnum indicium vulgo reputatur, *fama de maleficio, tum & suspecti fuga.* Verum utrumque si ita crude accipiatur, fallax indicium præbere potest. Nam quod (1) attinet famam, v. c. Titiam omnium ore pro saga reputari, inquirendum est, unde orta sit illa fama, nam fama in tonstrina, stabulo aut muliercularum circulis apud colum & fusam it. *von Land. Predigern und alten Weibern/ Back- öffen und Brauhäusern* natam, famæ nomen non meretur, sed rumoris vagi, incerti & contemnendi, vid. *cap. super eo quod postulas X. d. eo qui cogn. consangu. uxor. L. 12. C. de penis. B. Dn. Ericum Mauritium Part. I. Consil. Chilon. 23. numer.*

Fallax indicium fama & fuga.

mer. 38. Tabor in *Analys. ad Art. 25. Ordin. Crimin. Carolin.* §. 13. Ad famam igitur requiritur, si quidem effectus juris operari debeat, ut profecta sit à viris honestis & gravibus, non ab inimicis, *cap. 19. X. de accusat. art. 25. Ord. Crim. Car.* ibique Manzius, *Cothman. volum. 1. Resp. 12.* præterea debet constare de fama ante motam inquisitionem orta. Conf. Ill. Dn. Stryck. *de Jure Sensuum Disp. 3. c. 4. n. 13.* Notandum autem quòd licet fama omnia requisita à Doctor. notata habeat, tamen per se non facit indicium, cum lubrica & fallax sit, sed tantum alia indicia concomitando corroboret. vid. *art. 25. Constit. Crim. Cap. 2.* ibiq; Matth. Stephani. Ad (2) de fuga quod attinet, non mox ut magiæ dedita ad torturam rapienda est, quæ tempore moti formalis processus contra sagas in genere auffugit: *Denn es pflegt bey den formalen Inquisitionen und Heyen Processen so wunderlich und irregulär herzugehen/ daß keine alte Frau auff dem Lande oft sicher ist /* vid. *Aut. Caut. Criminal. passim.* Hinc recte Carpzovius *Pract. Crimin. Part. 3. qu. 120. numer. 168.* post Gailium, Zangerum, Cothmannum, Bocerum, Hippolitum de Marsiliis, asserit, fugam sæpius fieri ex justo timore, vel suspicione vehementi, quod nimirum aliquis in vincula conjiciendus sit, aut alio modo vexationes pati debeat. Nam injustis Judicibus mille modi suppeditantur, etiam illos, quorum innocentia haud raro sole meridiano clarior est, acerbius vexandi. Conf. etiam Theod. Reinking. *in Respons. Jur. de processu cont. sagas passim.*

§. VIII.

*Fallacia indicii quod
saga sagam
videri et
auffm
Blockberg.*

Prodeat nunc indicium, quæ tot Doctor. calculum & applausum, quasi genuinum & omni exceptione majus invenit. Esto illud, si veneficii & magiæ convicta in equuleo confiteatur se Semproniam vidisse in monte Bructerorum, ibi inter fuisse choreis & aliis epulis à Diabolo præparatis. Hac

Hac confessione audita, mirum dictu quā soleant haud pauci iudicum veloces esse non solū in apprehendenda diffamata Titia, sed etiam, si sponte confiteri nolit, torturæ eam subijcienda. Et sane horum iudicum crudelis præcipitantiā non leviter adjuvatur multorum Doctorum calculo, existimantium hanc nominationem & confessionem veneficæ plenè contra alias Sagas probare, ita ut hæ, sine ulteriori inquisitione & tortura ad ignem condemnari possint vid. Bodinus *de Daemonom Lib. 4. c. 2.* ad praxin Parisiensem provocans. Alii tamen mitiores sunt, & admittunt tantum, quod hoc in casu ex confessione veneficæ contra alias lamias possit procedi ad torturam. vid. latè Joh. Zang. *tract. de tortura c. 2. num. 194.* Berlich. postquā *Concl. pract. P. IV. Concl. 4. num. 113. seqq.* dissentientes hic authores recensuit, distinguendum putat, an saga alias nominet sponte, an in tormentis? priori casu esse tantum indicium ad inquisitionem, posteriori ad torturam.

§. IX.

Equidem potest tolerari hæc sententia Berlichii, si Berlichii concurrant requisita, quæ in *Const. Crim. Carol. V. art. 31. sententia §. 1. seqq.* recensentur, nimirum si nominatio (1) non fiat ex *circa hoc in-* suggestione (2) si magus possit nominari cum circumstan- *dicium ex-* tiis, ubi socius fuit, (3) non fiat ex inimicitia (4) nominatus *penditur.* alias gravatus sit (5) nominans juramento hoc confirmet. Quando autem Berlichius *loc. alleg. num. 118.* adjicit, procedere hoc, quando quis nominat alios ideo, quia eos in cœtibus publicis & congregationibus universalibus vidit, hæc imitatio merito discutienda est.

§. X.

Scilicet præsupponit haud dubie Berlichius & infiniti *Refutatur* alii cum ipso, sagas & Magos à Diabolo corporaliter trans- *Berlich. &* ferri certo tempore in unum locum, ibi choreas & alia de- *commun. o-* lecta-

pinio de
conventibus
diabo i is in
montibus.

lectamenta querere, atque sic unam lamiam de reliquis testimonium ferre posse, licet alias nunquam eam viderit. Vulgo dicitur hunc conventum diabolicum fieri in monte Bructerorum, Germ. *Blockberg* noctu Calend. Maji. Verū putidum hoc esse commentum & fabulas aniles, similes Virgilianis de iis quæ in campis Elysiis geruntur, major pars Theologorum, Juratorum, Medicorum & Philosophorum meritò statuit apud Carpzovium *Prax. Crim. Part. 1. quest. 48. numer. 22. 23. seqq.* Hinc Joh. Fichardus *Tom. 2. Conf. 3. num. 3.* ejusmodi transvectiones cum omnibus suis solennitatibus vocat *lauter Traum / Gespenst / Eriegeren / unglaubliche unmögliche Dinge.* Conf. Alciat. *Lib. 8. parerg. cap. 22.* Wierus *Lib. 3. de prest. Demon. c. 11.* Philipp. Camerar. *Horar. succis. cap. 72.* Equidem forte argumentum peti posse videtur ad transvectionem istam asserendam ab ipsa lamiarum confessione: Verum videtur hoc argumentum stringere, revera non stringit. Multa videntur & non sunt. Ipsæ sagæ fallunt & falluntur. Phantasia ipsorum sive melancholicis humoribus sive etiam astutia diaboli corrupta est, ut credant se illas videre, quas minime vident. Theodor. Reinking. in *Respons. Jur. in Proc. cont. Sagas. cap. 1. n. 99. seqq.* Solide hoc confirmat Illustr. Dn. Stryck. *tr. de jure sens. proem. num. 52.* verba ejus elegantissima ita se habent: *Pari modo confessionibus Sagarum non facile fidem adhibebit Judex, si de aliis ejusdem delicti complicibus consteatur. Quis enim non novit, quot innocentissime feminae in inquisitionem, imo ad torturam quoque raptae & nimium quantum excruciatæ, hoc fere solo indicio quod aliæ sagæ de his confessæ fuerint, quasi easdem in famoso illo Bructerorum monte, Germanis der Blockberg cū Satana saltantes, epulantes & luxuriantes viderint. Ego verò ne à materia sensuum aberrem, ex hac sola ratione principali asserere non vereor, confessionem Sagæ, sive in sive extra torturam factam, quod hanc vel illam in monte Bructerorum viderit, si alia*

deficiant, non esse sufficiens indicium ad inquisitionem specialem, nedum ad torturam: quia confitens saga non potest rationem sui dicti reddere ex sensu corporeo. Ex hisce rationibus Illustris Viri abunde patet, gravissimis peccatis semet adstringere Judices criminales, si tam fallacibus indiciis freti, miseris mulierculas non solum ad specialem inquisitionem, sed haud raro ad torturam rapiant. vide sis *Excell. Dn. Præs. eleg. Diss. de usu & abusu torture. §. 2.*

§. XI.

Quid de vanitate denunciationum à Sagis factarum judicet incomparabilis & de Ecclesia Evangelica meritis omnium proborum calculo Theologus Vener. Dn. Spenerus in *Theologischen Bedencken. Part. 1. cap. 2. art. 6. sect. 13. p. 228.* adduci huc meretur, præsertim cum præsentem disquisitionem egregie illustret. Verba autem ita se habent: Ich halte das Laster der Zauberey/ ob- wohl n von sich selbst eines der erschrecklichsten / hingegen auch der Art zu seyn/ daß man die größte Vorsichtigkeit gegen die dessen verdächtige zugebrauchen nöthig habe. Es ist der Erweiß desselben/ wo nicht vergiftungen und andere würckliche Mißhandlungen/ davon ein Corpus delicti ge- zeuget werden kan/ darzukommen/ wohl der allerschwerste. Und zwar sehe ich nicht/ wie der Bekäntnissen anderer Bes- schuldigten / es sey nun auff tortur oder freywillig gethan/ sicherer Glauben zugestellet werden könne. Denn es ist die Bekennende oder Angeberin selbst schuldig od' unschuldig; ist dieses letzte/ sehe ich nicht/ woraus dieselbe eine andere schul- dig machen könnte/ als die ja in denen Teuffelischen Versam- lungen nie gewesen/ es wäre daß Sache/ daß Sie von einer an- dern hätte wollen zu dergl. Bosheit verführet werden. Ist aber das Angeben von einer warē Zaubererin geschehen/ be- greiffe abermahl nicht / wie dieselbe / als eine Selavin des Lügen-Geistes/ wolte von andern Glauben verdienen:

*Vanitas de-
nunciatio-
nis sagarum
judicio Dn.
Spener. com-
probata.*

Und sollte nicht zusorgen seyn/ daß allerdings des Teuffels Freude diese seyn werde/ unschuldige Leute aus Haß in Unglück oder gar Lebensgefahr zu bringen/ und dahin seine eigene Werkzeuge zu verleiten/ ja gar auff ihren Zusammenkünften Gestalten Christlicher Personen zu representiren/ als wären sie unter ihnen/ also daß diese es selbst glauben/ sie wären mit denenselben umgegangen/ da jene ferne davon gewesen? auff's wenigste ist solches der Arth des Lügners und Mörders nicht ungemäß. Daher ich forae/ sonderlich wo es anfänget auff förmliche Hexen- Inquisitiones und Brennen auszulauften/ welches so bald geschieht/ als man dergleichen denuntiationibus schlechterdings glauben zustellet/ daß alsdenn sehr viel unschuldige/ weil sie nachmahlen der Folter Pein zu falschen Bekänntniß bringt/ verbrant worden. Wie ich mich von mehreren exempln an einen Ort an den Rheinstrohm/ da das Herenbrennen überhand nahm/ versichert halte/ daß viel unschuldig gestorben: Wie unter andern eine junge Braut/ noch vorrigen Tag/ ehe sie sterben mußte/ ihrem Bräutigam ihre Unschuld bezeugte/ und freudig an den Todt gieng/ eine von solchen Laster reine Seele ihrem Heylande dar zu bringen wolte auch nicht/ daß Ers der Obrigkeit anzeigen sollte/ daß Sie nichts anders als nachmahlige Folter/ und dennoch den Tod/ weiln Sie die Folter nicht aushalten könnte/ zu erwarten hätte: Ein anderer bekante seinem Sohn/ einem Studioso Theologiae, der meines ermessens noch ietzt in Amt stehen wird/ nicht weniger seine Unschuld in solcher Sache/ mit Besatz/ daß Er vor G D T nicht unschuldig litte/ als der den Tod mit einem andern Laster der Blutschande (davon sonst niemand wuste) verschuldet hätte. Dabey mich erinnere/ daß ein in den Reich seiner Klugheit un Regierung halber sehr berühmt gewesener großer Reichs- Fürst (L. J. P. V. M.) eine Historie erzehlet von einem/ auff den

den bald bey Anfang seiner Regierung über ein gewisses factum der Zauberey wegen solche indicia gebracht worden/ daß ich bekenne ihn selbst fast vor überzeugt aus denselben gehalten hätte/ und doch nachmahls seine Unschuld heraus kommen ist/ daher Er sich vorgenommen/ zeit seiner gangen Regierung keine Hexen-Inquisitiones anzustellen/ noch etwas gewaltsames wieder solches Laster vorzunehmen/ so lange Gott nicht selbst dasselbe also offenbahrte/ daß ganz unbetrüglliche Erweisthümer gegen die schuldige vorhanden wären. Welches ich von einem vornehmen Mann/ solcher aber es aus den Munde des Fürsten selbst her hatte. Dahero nicht in Abrede bin/ wo ich ein Juriste gewesen/ und in einen Ambt gestanden/ daß wenn es an eine Hexen-Inquisition gegangen wäre/ ich lieber dasselbe resigniret haben würde/ als einen solchen Proceß als Richter benzuwohnen / Wo man andere probationes, als solche die nicht triegen können/ darvor ich die angegebene und abgezwungene Bekändnuß nicht halte/ zum Grunde der Urtheile gegen arme Leute hätte legen wollen. Hactenus modo laudatus Theologus cujus judicium moderatum, solidum & evidens &c.

§. XII.

Idem dicendum est, si saga de alia persona confiteatur, se vidisse illam mutatam esse in lupum, cauem, felem, *Fallax inditur, se vidisse illam mutatam esse in lupum, cauem, felem, cium petitur murem &c. Nā omnib9 ejusmodi testimoniis nulla fides adhibenda est, quia misera lamia ipsa decipitur glaucomate oculis ipsius objecto à Satana, ut talpa cœcior in his rebus sit: a testimonio transmuta-* Testatur enim Illustr. Dn. Stryk. *de Jure Sens. alleg. loc. n. 50. se pum, felem ex actis ad facultatem juridicam Francofurt. transmissis sæpius observasse, quod sagæ homicidium & alia maleficia* *&c.*

Objectio de
transmuta-
tione uxoris
Lothi.

confessæ fuerint, sed ubi defuncti infantis parentes super
præfatis circumstantiis interrogati fuere, responderunt ip-
si, solita quadam febricula filium decesisse. Similem ca-
sum adducit B. Brunnem. *Process. Inquisit. cap. 8. membr. 5. n.*
72. Graviter hoc confirmat Reinking. *in Respons. de Sag. qv.*
2. n. 270. nihil, inquit, tali assertioni Sagarum, (ex præsuppo-
sito confitentem talem esse) quarum oculi fascinantur à
Diabolo, credendum est, cum talia dicta procedant à Dæ-
mone, qui per deceptos homines alios decipere gestit. *Can.*
qui sine Salvatore 26. quest. 2. Conf. Tannerus *Tom. 3. Disp. 4.*
de Just. quest. 5. dub. 2. Aut. *Caut. Crimin. dub. 44. seqq.* Lerchhe-
mer *in Christl. Bedencken von Zaubern. art. 17. p. 202. us-*
que 208. Castro Palao *Op. moral. Tom. 4. tr. 4. disputat. 9.*
punct. 16. §. 5. n. 2. Unde certè evidentissimè patet, quod si
sagæ a Satana ludificari possint quoad propria facta, multo
magis quoad aliena. Præsertim cum tota hæc narratio de
transmutatione hominis in bestias quadrupedes, aniles fa-
bellas sapiat & cum exemplis metamorphoseos Ovidii pari
passu ambulet. Prodit igitur nimiam suam credulitatem &
superstitionem Joh. Bodinus *de demonoman. lib. 2. c. 6.* quando
has fabellas instar Evangeliorum propugnat, & inter alia ad
stabiliendam hanc sententiam abutitur historia uxoris Lo-
thi in statuam Salis à Deo conversæ *Genes. XIX.* quasi verò
à potentia Dei ad potentiam Diaboli, ab actibus miraculosis
ad præstigia dæmonum meris naturæ viribus operantium,
valeret consequentia. Merito igitur allegatus philosophus
& qui cum ipso easdem tibus inflant, præ oculis habere de-
buisent Canonem concilii Ancyran An. Ch. 308. sub
Diocletiano Imperatore habiti, qui ita sonat: quisquis
credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius deterius-
ve immutari, aut in aliam speciem vel similitudinem trans-
ferri transformare, quam ab ipso omnium Creatore, paga-
no & infideli deterior est. vid. *can. Episcopus 26. quest. 5.* Hinc
lu-

lubentes assentimur Joh. Adolph. Schribonio *de Physiolog. Sagarum* p. 76. omnem hanc metamorphosin Sagarum in felles, canes, lepores incredibiliorem metempsychose Pythagorica existimanti. Ad objectionem autem, quod Diabolus Deo permittente talia perpetrare possit, satis respondet Wierus *de prestig. Daemon. Lib. I. cap. 24.* nec obstat exemplum Nebuchodono faris Dan. IV. nam ille nullo modo in bestiam transformatus est, sed tantum, uti Calvinus in h. l. *Nebucadne-* bene explicat, abdicatus fuit ita ex hominum consortio, ut *zaris non* norma hominis excepta, nihil à brutis animalibus differret *probat* quoad conversationem & humanæ societatis appetitum. *transmuta-* Conf. etiam Wierus *de prestig. Daemon. alleg. loc.* Equidem *tiones Saga-* adducit Sprengerus *in Mall. maleficor. p. 1. qu. 10.* ex vitis pa- *rum in feles.* trum exemplum puellæ conversæ in Equam, sed postea ab hoc malo liberatam S. Macarii precibus: Verum quem fugit, ejusmodi legendas Patrum & sanctorum monachalibus fabulis putidissimis ad stuporem usque refertas esse, hinc illæ non sine cautione legendæ sunt, conf. præfat. Dn. Arnol- di *quam præfixit Parti I. vit. Patr. 5, SS.* Melius & ad mentem nostram philosophatur Augustinus *de civit. Dei cap. 18.* credens, non solum animam, sed nec corpus quidem ulla ratione Dæmonum arte vel potestate in membra vel lineamenta bestialia veraciter posse converti, sed phantasiam hominis hic proram & puppim constituere. Hinc etiam apud prudentiores medicos non ignota est morbi cujusdam melancholici & ab atra fulginosaque bile proficiscentis species, quam *Lycanthropiam*, sive imaginariam ægri conversionem in lupos, vocare solent. vid. Paulus Æginet. *Instit. Med. L. 3. c. 6.* Haftenus vero dicta egregie illustrat Responsum Juridicum Facultatis Halens. mense Octobr. 1694. datum hisce verbis: **Als derselbe uns gehaltene Registraturen/ verfasste Inquisitional-Articul, Elsche Nebelings/ wie auch Alße Ahlers darauff gethane Antwort und erfolgete schrift:**

schriftliche Befehle in Sachen constituirten Fiscalis, Weins-
liche Anklägers an einen / besagte Alze Ahlers / Weins-
Anbeklagten andern theilß nebst denen übrigen in dieser
Sache ergangenen Actis und 3 Fragen zugeschiedet 2c.
Daß so wohl Elsche Nebelings als Alze Ahlers von der
angestellten Inquisition zu entbinden/und hat investigatio
stigmatiæ diabolici gestalten Sachen nach nicht statt / Es
wird aber Alze Ahlers einen Gottesfürchtigen Prediger/
der sie in ihren Christenthumb / absonderlich was ihren
Taufbund und andere zur Seeligkeit nöthige Stücke be-
trifft/ treulich und fleißig unterrichte/ billig untergeben /
welcher zugleich mit Liebe und Glimpff / ohne daß es das
Ansehen einer Inquisition habe / nach allen Umständen
bey derselben untersuche/ob dasjenige/was sie in der Schu-
le und sonst aus dem Schnuptuch gemacht/eine lebendige
Mauß/ oder nicht vielmehr ein bloßes Gauckelspiel mit
den Schnuptuche/dergleichen unter Kindern nicht unge-
wöhnlich/ gewesen; Aufn Fall nun sich das erste glaub-
würdig befinden solte/ hat so dann der Prediger Alze Ah-
lers ferner aus Gottes Wort/ wie sehr sie sich dadurch ver-
sündigt habe/ treulich vorzustellen/und damit Sie aus des
Satans Stricken errettet werde / allen Fleiß anzuwen-
den/gestalt auch nicht nur ihr Vater zu sorgfältiger Christl.
Erziehung anermahnet / sondern auch sonst von dem
Geistlichen des Orts auff ihr Leben und Wandel fleißig
Achtung gegeben wird. 2c. B. R. W.

§. XIII.

*Quid sen-
tiendum de
concubitu
Diaboli &
Sagæ & vice
versa.*

Fallacissimum itidem indicium est, si inquisitæ confi-
teantur vel se ipsas vel alias cum Satana concubuisse a-
ctusque venereos exercuisse. Equidem Jacobus Sprenger &
Collegæ ejus in malleo malefic. scribunt, se plurimas Sagas
in Constantiensi & Ratisbonensi territorio ultimo suppli-
cio

cio addixisse, quia omnes falsæ fuerint, Diabolum concubuisse secum. Ast jam supra evicimus Inquisitores Pontificios more suo, h. e. crudeliter, superstitiose & imperite multos innocentes damnasse. Quadrant huc optimè verba Fichardi *Conf. III.* Es ist unglaublich / lauter Gespenst und Träume von der Weiber leiblichen Vermischungen mit den bösen Geistern / angesehen daß die Inquisitores hæreticæ pravitatis ihres eigenen Nutzens halber / und andere in solchen Unglauben durch viel erdichteter und nicht glaubwürdiger Exempel / wie dieselben in malleo maleficarum, Formicario, auch obgedachten Grillando, und andern mehrn / so am Pabstumb hängen / gefunden werden / hefftig gestärcket / und so viel als glaublich gemacht haben / auch wieder alle Vernunft und natürlichen Verstand. Accedit quod in *Artic. 44. Constit. Crimin. Caroline*, Von Anzeigung der Zauberer nullum verbum deprehendatur de tali indicio concubitus cum Diabolo. Igitur si in inquisitione aut etiam tortura miseræ mulierculæ nihil aliud fateantur quam concubitum dæmonicum, de cætero nullum damnum intulerint, svaderem illas ut deliras & parum sanæ mentis helleboro indigere non pœna. Neque talis concubitus propterea verosimilis fit, quod etiam *Genesios VI. vers. 2.* *Filii Dei* h. e. secundum explicationem Sulpitii Severi & aliorum Angeli concubuerint cum filiabus hominum, & inde Gygantes & potentes in terra nati sint: Cum genuinus sensus hujus dicti obscurior sit, quam ut illud evincere possit, plerisque sustinentibus, non angelos bonos & Spiritus creatos ibi intelligi per filios Dei, sed posteros Sethi ab impiis Cainitis hætenus separatos. Hi conjugia cum filiabus Cainiticis ineuntes una cum illis pejores facti, tandem excepto ex Sethi posteris Noacho, ad unum omnes delet sunt diluvio. Inde male ex hac aliisque rationibus scribit Augustinus *Lib. 15. de Civit. Dei* quod Diabolorum cum mul-

Locus Genes. 6. v. 2. à perversa explicatio ne vindicatus.

lieribus copulatio adeò certa sit, ut contradicere magnæ sit impudentiæ. Prudentior longè hoc in passu Augustino Cardanus reperitur, quippe qui *de subtil. & variet. Lib. 15. c. 80.* existimat, melius fecisse Augustinum, si à tam absurdis narrationibus abstinuisset. Idem judicium forte de Colloquiis menfalibus B. Lutheri ferri posset, quippe in quibus etiam ejusmodi fabellæ occurrere solent, quod tamen non est mirum in tanta barbarie temporum, ubi ob foedam barbariem papatus omnia lemuribus, strigis, faunis & centauris oppleta erant. Denique Theophrasti Paracelsi sententiâ *de Malefic. cap. 14.* existimantis, non esse Diabolum, qui rem habeat cum Lamiis, sed Ascendentem, sive genium hominis, merito hic præterimus, quippe non intelligentes quid Viri iste, alias profundæ sapientiæ, sibi velit suis Nymphis, Sylvis, Dryadibus, Evestris, Melusina, Monte Veneris in quo Danuſerus cum Venere habitavit, & multis aliis paradoxis in *Lib. de occulta philosophia ad Athenienses.*

§. XIV.

An Lamiæ
tonitrua &
tempestates
ac grandines
excitare
possint & an
hoc inter
indicia magiæ
computandum
sit?

Solet haud rarò etiam illud pro indicio gravissimo reputari, si verula aliqua minas aliquot de damno infligendo in calore eructavit, & postea pluviae, tonitrua, venti orti sint, & forte fortuito damna sint illata pascentibus vaccis aut bobus. Enim verò cum jam à plerisque hodie concedatur, motus tempestatum ex machinatione Diaboli non dependere, facillimo negotio inde concludi potest, quod & hoc indicium sit fallacissimum. Non posse vero Sagas & magos pro lubitu tempestates excitare, sed illud e manu Dei provenire, S. Scriptura expresse testatur, *Jerem. XV. v. ult.* emphatica verba occurrunt: (*Num quid sunt in sculptilibus gentium qui pluant, aut cæli possunt dare imbres, nisi tu volueris?*) Conf. Luc. Osiandr. in *Bibl. ad h. l.* Hinc superstitiosa est, & impietatem gentilem redolet *L. 6.*

C. de

C. de malefic. & Mathem. cujus Author Constantinus M. primus Christianus Imperator (si Diis placet) existimat, magicis artibus posse elementa turbari, vitam infantium labefactari &c. ac postea concedit, ad grandinis lapidationes & ventorum vim impediendam ejusmodi magica remedia esse licita. Merito vero dolendum, etiam in multis locis adhuc quadrare verba Jacobi Spiegelii ad ruricolos: Incredibile dictu est, quam variis superstitionibus hoc etiam tempore rustici, utinam tantum rustici! secundum eorum incredulitatem vexentur a Satana, ut putent, modo lac ademptum, modo foetum, modo segetes: & universam agriculturæ rationem non ad benedictionem Dei in fide vera, sed ad meras præstigias referunt.

§. XV.

Nihil etiam frequentius est, quam ut Judices infallibile indicium à stigmatibus & aliis notis in corpore inventis, desumere soleant, talem personam pactum cum Dæmone iniisse, atque hanc characteristicam notam ab ipso accepisse. In malleo maleficarum ubique ferè hæc indicia tanquam infallibilia occurrunt. Idem existimant Bodinus *Demonolog. Lib. 2. cap. 4. & Lib. 4. cap. 4.* Rex Jacobus *in fine Demonologiae sue*: Crusius *de Indic. Part. 2. c. 32. n. 40.* & integra legio Doctorum apud Berlichium *Part. 4. Conclus. 4. n. 154.* idem cum ipso propugnant. Sic refert etiam Ostermannus *Comment. ad L. stigmata Cod. de Fabricens. sect. 8.* secundum ejusmodi stigmata sæpius judicatum esse. Atque hac ex causa inter cetera imprimis motum fuisse Parlamentum Aquisextiense ad Gaufredum condemnandum, observat P. Gassendus *in vita Peirekii.* Verum an genuina indicia præbeant hæc stigmata, valdè dubium, cum & jam *Del-Rio Disquisit. Magic. Lib. 5. sect. 4.* plenius adstruat, non facilè verum signum dignosci à macula, vel nævo, vel clavo, vel impetigine natura-

Indicia non
sunt qui Ve-
nesiciis cum
aliis com-
munia.

li. Quæ opinio Del-Rionis ansam præbuit Galliæ Mœce-
nati, Nicolao Peireskio totam hanc rem in dubium vocan-
di. Meretur locus Gassendi *in vita Peiresk. Lib.2. inf.* ut ad-
ducatur quod ad stigmata spectat, hæsit Peireskius, num revera
non essent nota Cacomagia: idque præsertim ex quo agnovit, rem
vocatam in controversiam à Martino Del-Rio, aliisque viris doctis.
fortè enim esse posse à natura, pertinereque ad singularem Ele-
phantiaseos speciem, aut saltem posse ipsos melancholiæ deditos, ea
sibi quasi cauteria inurere, ac perturbatæ menti desigere. Ast de
qua re dubitanter & perplexe tantum statuit Peireskius; il-
lam multis solidis rationibus postea eliderunt Godelman-
nus *de Lamiis Lib.3. c.3.n.28.* Prudentissimus Anon. *in Caut.*
Crim. dubio 43. qui in specie Ostermannum sub nomine Co-
loniensis J.Cti sæpius in hac materia confutat. Oldekopp.
tract. contr. Carpzov. Qu. 10. Decis 3. Jordanus *pecul. Tract. de*
proba stigmatica contra Ostermann. Illud certè extra dubium
est, si ejusmodi stigmata pro signis venditantur diabolicis &
magicis, tunc certè & innocentissimi quoque maculas con-
natas vel cicatrices habentes in continuo constituentur pe-
riculo effectum suum fortituro, quandocunque capiendi,
corporis denudandi & inspiciendi latrunculorum & car-
nificibus datur potestas: Tunc si licitor sive Carnifex in i-
stis locis mortificet carnem captivi, quod medicamentis &
aliis remediis fieri posse putat Zachias *Quest. medic. legal. L.*
7. Tit. 4. qu. 2.n. 15. vel si leviter tantum compingat, vel si in-
cantatis stylis utatur, vel alio modo carnis stuporè inducat,
pro magis habendi essent, verba sunt Oldenkoppii, in cau-
sis Criminalibus cauti & versati *alleg. Quest. 10. n. 4.* Unde
satis patet, stigmata per se, si nulla alia indicia adsint, fallacia
fundamenta præbere in dijudicando crimine Magiæ. Inte-
rim admittimus cum Illustr. Dn. Strykio *de Jure sens. Diss. VII.*
cap. 4. n. 14. quod ejusmodi stigmata sive nævi omnis tactus
expertes, adeò ut quamvis acus alte infigatur, nullus inde
cruor

cruor fluat, tum demum suspectum reddant accusatum, si cum aliis indiciis sit gravibus concurrant. Quo casu tamen benè monet B. Eric. Mauritius *Consil. Chilon. §. n. 3.* ut Carnifici inquirenti in talia stygmata, vel Scabini, vel Notarius cum testibus adsint diligenter observantes, nequid fraudis a Carnifice admittatur.

§. XVI.

Quando vero stigmata concurrentibus aliis indiciis gravibus gravare quem posse contendimus, nullo modo in classe horum indiciorum collocare cupimus id, quod placet nonnullis, scilicet quod indicium maleficæ sit, si lacrymas in Judicis conspectu fundere, etiam summe excruciatum in Equuleo, non possit. Sprenger. *in mall. malefic. P. 3. qu. 15.* Ex quo simul patet, crassissima & plus quam gentilis superstitio papatus, dum formulam conjurationis exhibet, in meritum Christi injuriosam, qua usus sit, ut Veneficæ ad fundendas lacrymas adigantur. Facile ex illo asserri posset, si operæ pretiū esset & illa digna, ut legeretur. Non solum autem Spreng. huic indicio multum tribuit, sed etiā Joh. Bodinus in *Demonolog. Lib. 4. c. 4.* confidenter asserit, nullam sagam in tortura lacrymas effundere posse, nisi forte ex dextro oculo tres guttas. Verum has nugas etiam placere Bernhardo Zieritzio in *Comm. ad Constit. Crim. art. 44.* merito miratur Eric. Mauritius *alleg. Diff. de denunciat. Sagar. p. 63.* apud quem & Rex Jac. *cap. 6. Demon. in fin.* non parum momenti in hoc indicio ponit. Nullatenus verò Godelmannus *de Sag. Lib. 3. cap. 3. num. 26.* in hanc sententiam trahi debet à Berlichio *P. 4. concl. 4. num. 60.* & Carpzovio *Prax. Crimin. qu. 49. num. 63.* cum expresse hoc indicium de lacrymis reiiciat, ut adeo hæc allegatio Godelmanni indicium sit potius incuriæ & præcipitantiæ à Berlichio & Carpzovio commissæ, uti hoc frequens vitium falsæ allegationis

Fallacissimum indicium magiæ si nulla lacrymæ in tortura emittantur.

Judicium de falsis allegationibus à Berlichio & Carpzovio commissis.

nis apud istos deprehenditur, non autem apud hos solum, sed omnes illos, qui eorum exemplo plaustra allegationum adducere, fastigium eruditionis & variæ lectionis interpretantur.

§. XVII.

Rationes

cur fallax sit

indiciū

magie ca-

rentia la-

crymarum.

Merito vero Godelmannus *dissentit l.c.* à Carpzovio & Berlichio, cum causæ illæ, quod nonnullæ personæ nullas lacrymas effundant in torminibus, ex meris effectibus naturalibus dependeant. Posset quidem mirum videri, quod in tam vehementibus cruciatibus nullæ lacrymæ effundi possint; sed quid si Psammenithi, Regis Ægyptiorum exemplum urgeamus. Hic domestica mala, (qualia certe sunt ejusmodi personarum equuleo subjectarum) lacrymis longè majora reputavit. Et notum est dictum Sapientis cujusdam Romani: curæ leves loquuntur & in signa externa erumpunt, ingentes vero stupent. Præterea ex principiis naturalibus notum est, aut dissentientibus Doct. notum esse debebat, quod lacrymæ nihil aliud sint, quam defluxus pituitæ, aquæ, aut feri in tubulis cerebri contenti effluentis juxta oculorum radices, per foramen illud, quod in oculorum interno angulo in hunc usum insculptum est. Unde oppido manifestum fit, quod lacrymæ sint copiosiores ob cerebrum humidum, & minores, imò interdum nullum, ob magnam siccitatem cerebri, uti in cholericis & melancholicis. Igitur firmiter stat regula, quæ in horum indiciorum dijudicatione instar statuæ mercurialis observari debet, scilicet quoties de re & effectū aliquo causæ naturales & physica assignari possunt, toties citra superstitionis & ignorantia notam ad causas super & præternaturales confugiendum minime est. Igitur pauciores illi authores, qui indicium hoc de carentia lacrymarum in sagis, ut fallax & ineptum spernunt, meliori & saniori fundamento inni-

tunt.

tuntur, quales sunt Del-Rio *Disquisit. Magicar. Lib. 5. sect.*
 4. Oldekopp. *Observat. Crimin. contr. Carpzov. Tit. 4. Observ.*
 14. Lindenspür in *Ordin. Württemberg. n. 307.*

§. XIIX.

Quod autem de causis naturalibus adduximus, illud etiam militat pro mulierculis equuleo subjectis, sensum tactus *Fallax in-*
 amittentibus & in somnum declinantibus, capite declivo ac *dicium ma-*
 si jacerent in lecto, absq; ulla penitus lamentatione & cla- *gia, si muli-*
 more, ita ut quasi statuæ marmoreæ appareant ad tactus *eres tortæ,*
 chordæ & reliqua instrumenta crudelitatis. Inde videas *sensum o-*
 haud paucos uno ore fateri, hanc indolentiam præter- *onmem do-*
 naturalem à Diabolo præparatam esse narcoticis herbis ali- *loris amit-*
 isque incantationibus. Inde Practicorum Patriarcha Ber- *rant.*
 lichius *P. 4. concl. 4. num. 166. & seqq.* sollicitus est in fugge-
 rendis cautelis ad rumpendum hoc silentii arcanum. Mo-
 do enim *dicit* Veneficas sortem silentii in crinibus &
 cute absconditam habere, indeque crines à capite ad cal-
 cem tondendos, nulla pudoris & honestatis naturalis cura
 habita, jubet: modo nescio quod remedium superstitiosum
 ex farina lacte matris & filiæ mixta contra dolores torturæ
 affert ex Hippolitho de Marsiliis: modo commendat aquam
 frigidam injiciendam ori sagæ ad deturbandum dæmonem:
 modo pergamenam quandam laminam, cui peregrina vo-
 cabula Dæmonum inscripta sint sub lingua, in culo, vel in
 vulva (uti fat sordidè loquitur,) quærendam & investigan-
 dam esse, Judices ad hortatur, & sexcenta alia ex Pontificiis
 Jure consultis, more suo, hoc est, cæco impetu, vix adspersa
 judicii mica, conglomerat. At vero hæc corruunt ex eo, si
 adducantur naturales causæ hujus soporis. Scilicet ple-
 rumque in numero prætensarum fagarum sunt anus deli-
 ræ, stupidæ vetulæ, cerebelli turbati, quid mirum igitur, si
 illæ ob squalorem carceris angorem animi, summos crucia-
 tus, lassitudinem corporis in extasin quasi in profundum
 fo-

somnum incidant. Hoc eo magis plausibile, cum multa adsint exempla, hac quod in somnolentia obierint. Hinc teste Illustr. Dn. Stryckio in sæpius laudato *libr. de Jure Sens. Diff. 7. cap. 4. num. 16.* merito displicet prætensum hoc indicium Justo Oldenkoppio in *Coroll. adjecto qu. fin. decad. 3. contr.* Carpz. *num. 10.* Accedit quod Doctores sibi ipsis contradicere videantur. Nam juxta communem ipsorum sententiam, Dæmon sua potentia efficere non potest, ut rei tormentorum acerbitate victi sua delicta non fateantur. Paul. Zachias *quæst. med. Legal. lib. 7. Tit. 4. qu. 2. num. 15.* Si vero Dæmon soporem & indolentiam magis procreare posset, tum omnino posset etiam efficere, ut planè subterfugiant tormenta & instrumenta exprimendæ veritati apta. Ex hisce fundamentis damnamus morem nonnullorum Carnificum qui antequam sagas tormentis imponunt, certam portionem iis hauriendam porrigunt, quæ inde appellatur *Ein Hexen-Trancß* / cujus ingredientia, teste Diether. in *addit. ad Besold. v. Hexen/* sunt sequentia (1) *Ein Truncß Bier* (2) *Gerieben Brodt* (3) *Ein Hechtcreuz klein gestossen* (4) *Ein wenig Schwarzenkummel &c. &c. m. f. p.* Ast merito subjungit Illustr. Dn. Stryck. *de Jure Sens. Diff. VI. cap. 4. numer. 9.* Displicent tamen hi mores aliis; nec enim facile concedenda carnificibus sunt, quæ superstitionem sapiant, potius ordinariis mediis exquirenda veritas, cetera committenda arbitrio ac judicio divino.

§. XIX.

Fallax indicium Magiæ Illud vero mirum dictum est, multos authores adeo libérales in cumulandis indiciiis magiæ fuisse, ut indicium certum ad inquisitionem & torturam existimaverint si quis nimis religiofus sit. Illis nimis religiofum in actibus externis cultus divini semet exhiberet, ac pietatem præ aliis affectaret. Celebris alias JCtus Bavaricus Casp. Manzius in *Comm. ad art. 44. Constit. Crimin. v. 21.* ex Pon-

Pontificiorum mente, hoc indicium ita declarat: *Gestibus inquit, quis suspectus Magiæ redditur si sit singularis in actib9 religionis & in ceremoniis, si templum citius ingrediatur, tardius egrediatur, ad nomen Jesu auditum suspirer, singularem sanctimoniā simulet & alias hypocriticas superstitiones exerceat.* Inde factum esse inter papicolas meminit cordatus Author *Caution. Crimin. dub. 8.* ut magiæ insimulatæ sint à vulgo illi Præsbiteri, qui reliquis diligentius missas celebrarunt, aut aliquid majoris devotionis præse ferrent, adeo ut qui magus videri nollet, eum diligentissime sibi cavere oporteret in illis locis ab omni specie pietatis. Unde patet, quam misere lapsa sit in doctrina, vita & moribus Ecclesia Pontificia sive Romana. Imò possemus dicere absurdum hunc errorem revixisse etiam in magna parte Ecclesiarum nostrarum, mutata duntaxat scena, ut illi tanquam Weigeliani, Quackeri & nescio quid non diffamentur, qui seriam vitæ emendationem pietatemque à vulgo Christianorū segregatam, non verbis, sed opere ipso comprobant. Ceterum ut è diverticulo (quo nos traxit paralelismus morum pontificiorum & nostrorum) in viam revertamur, quis non videt, hoc indicium pietatis præ aliis conspicuæ, nullatenus magiam aut pactum diabolicum probare. Hinc & isti cordatiores Pontificii huic opinioni vulgi & non multū supra vulgum sapientium Inquisitorum suscribere verentur. Ipse Mantzius *loc. alleg.* agnoscit, indicium hoc, nequidem ad inquisitionem sufficere. Del-Rio autem *Disquisit. magic. Lib. 5. sect. 4.* id indicium aliquando quidem hypocrisin, non tamen, nisi remotissime, maleficium probare contendit.

S. XX.

Haftenus elidimus & fallacitatis evicimus illa indicia, quæ speciem veritatis habuerunt, aut saltem in possessione vel quasi criteriorum omni exceptione majorum fuerunt,

D

per dis indicia.

Reflexiones

super hoc in-

dicio de ge-

nio seculi

præsentis.

Incuria

Da. maxi-

me Crusii

in cumulan-

per aliquot secula apud communem Doctorum scholam. Sequuntur ergo nunc illa indicia, quæ sat palpabili debilitate nituntur, & quæ ignorantia crassa; tum inveteratus error adhuc foveat. Nihilominus videmus illa secure à Berlichio, Crusio *tr. de indiciis* & alis adduci, quasi sua luce veritateque radiarent. Ostendemus vero nunc sequentibus exemplis aliquot; ex verò pronunciasse JCtum solidi iudicii, nec minoris usus experientiæque, B. Ericum Mauritium *in Diff. de denunc. sagar.* quod plerique indiciorum scriptores nimis profecto leviter & ridicule indicia delictorum conglomerent.

§. XXI.

An indicium sit si magis in simulata, despectet de vita sua.

Sic apud Crusium alleg. *Lib. Part. 2. cap. 32. num. 20.* Indicium sagæ putativæ habetur, si dum capta dixit tristabunda, *actum est de me; vel ne me morte, vel tortura afficiatis, veritatem sponte loquar*, eumque in finem allegatur Berlichius *P. 4. Conclus. 4. num. 150.* Bodinus *demonoman. cap. 4. p. 157.* Verum admodum lubricum esse hoc indicium, vel inde manifeste colligitur, quod ejusmodi verba propter primos motus soleant eructari, & quod personæ semel captæ vereantur, se vix manus crudelium inquisitorum effugituras esse, cujus rei sat palpabilia specimina passim adduxit prudens Author. *Caut. Crimin.* Imò cum juxta Carpzovium *Prax. Crimin. Part. 3. quest. 120. num. 73.* nequidem pallor, trepidatio & titubatio animi, indicium sint facti commissi, sed ejusmodi affectus & passionibus ob periculi magnitudinem vivamq; imaginationem oriri possint, multo magis indicium fallax erunt verba illa ab inquisita prolata. Perinde etiam omni fundamento destituitur cautela, quam Crusius ex Bodino suggerit, quod nempe sagæ, quam primum capta, sit examinanda, quia capta recens à Sathana deferatur, postea vero se iterum associet mulieri, eamque quid respondere debeat

Judici, instruat. Vellem verò scire, quis Bodino & Berlichio, ex eo repetēti bona fide, revelaverit hanc sathanæ desertionem & reversionem, & cur non apud Sagam manere possit?

§. XXII.

Indicium reputatur à Crusio certum *loc. alleg. num. 32. An schedula* quando penes reum ejusq; supellectilem reperta fuerit *sche- sanguine dula sanguine scripta.* Ratio est, qui legitur Faustus, famo- *scripta indi-* fus ille Magus Vittebergensis, talia facitasse, hacque solen- *cium sit Ma-* nitate Diabolo sese devovisse. Præterquam verò quod *gia.* tota illa narratio de Fausto putidum commentum sapiat, & adhuc sub judice lis sit, an Wittenbergæ, an Würtenber- gica in terra (sat grandi inter utramque hiato,) commoratus sit; certe debilis est consequentia: sanguine Faustus Apo- cham diabolo scripsit, ergo qui convinci possunt, quod san- guine aliquid pinxerint, idem fecerunt. Nam & potue- runt literas amatorias scribere, exempla cum hujus rei non sint infrequentia, & amantes ex amentia solent quidvis ar- ripere ad declarandas passiones suas. Potuisset igitur san- guineam schedulam omittere, & potius inscriptionem & sensum schedulæ urgere, an ad diabolum directus ille sit, nec ne.

§. XXIII.

Æque jejunum & frivolum est indicium, si diffamata vel in inquisitionem deducta, *erecta & aperta fronte nemi-* Fallax in- *nem aspiciat.* Bodinus *de Damonol. p. 559.* Ratio adjicitur, *dicium* quia sagæ peculiare notas in palpebris præ se soleant fer- *Magia si Sa-* re. Verum hæc rectè Del-Rio, ut imbecillia & omni sana ra- *ga torvum* tione carentia, rejecit, *Disq magic. L. 5. sect. 4.* quia hæc demissio *aspiciat.* oculorū possit ex dolore oriri & ex diversa mixtura tempe- ramentorum v. g. melancholici. Vid. etiam Mantzius *ad art. 44. Constit. Crimin. Binsfeld. de Confess. Sagar. conf. 13.* mul- tò minus indicium erit magiæ, *si pupilla in oculo non appareat,*

aut inversa. Equidem vulgus consuevit ex hac physiognomia certo certius pronunciare de diffamatis ob hoc crimen personis; verum omnia illa sunt ludicra & incerta. Pupillam enim in oculo distortam aut inversam apparere, naturæ aberratio & vitium est, non hominis. Conf. Theodor. Thumm. *Tract. de Impietat. Sagar. qu. 8. num. 6.*

§. XXIV.

Fætor In-
quisitæ ridi-
culo pro in-
dicio repu-
tatur.

Miserum etiam indicium ab eodem Crusio *alleg. loc. num. 69.* adducitur, quod scilicet indicium præbeat magiæ damnabilis, *quoties saga nimum olet*, addita ratione admodum ficulnea ex Bodini *Lib. 2. cap. 3.* quod Sathanas attrahat fœtorem ex cadaveribus suspensorum, quorum corpora sæpe numero induat, & Hippocratem testari, quod obsessi ut plurimum quoque soleant olere hircum. Sed quis ejusmodi ratiuncularum non misereatur? Ergo quod felix faustumque sit, pauperculi Judæi [nam ditiores non olent] qui & fœtorem spirant propter allium & cæpas, quæ iis in deliciis, tum & sordidas vestes, erunt omnes Magi. Considera miseras & obulo sæpius carentes mulierculas in squalore carceris nullis mutatis vestibus, per aliquot septimanas, sæpius annos detentas, & non mirare illas male olere. Quid magis præterea insipidum, quam Diabolum fœtorem contrahere ex corporibus in patibulo suspensis, & ab ipso instar larvæ assumptis. An enim spiritus, potentia immaterialis coinquinari materia poterit? ut nihil dicam, quod tota illa hypothesis de assumptione corporum humanorum à diabolo facta, vacillet, & apud cordatiores rerum naturalium scrutatores vix fidem inveniat. Illa vero opinio de fœtore diaboli Vulgi philosophiam sapit, quippe quod multas historiolas de comparitione Sathanæ ad unguem recitare novit, quarum omnium conclusio: *cum ingenti fœtore abiisse tandem.*

Admodum etiam ridiculum indicium fortilegii fuisse præbent apud sæpius laudatum. *Crus. l. c. n. 97. Canes insolite gesticulantes, vel magnitudinis aut valoris, si illi à suis Magia Canibus unice magnifiant & æstimentur.* Joh. Bodin. *de damono;* pag. 537. Remig. *in demonologia Lib. I. cap. 23.* Imò, quo eò plausibilius evadat hoc indicium, variis & sæpius eventibus semet mutuo circumstantiis recensent, Corneliū Agrippam Cacodæmonē, nigri, alii ruffi, Canis specie, cotidianum secum habuisse, & illo mortuo, Canem illum (magno clamore: alii addunt licentia historica) in aquam semet præcipitasse, sicque diabolum suffocatum esse. Verum uti hæc narratiuncula inter crassos Monachos pro aurea legenda reputari posset; ita nimis inficeta est, ut hodie absque risu à cordatioribus dimittatur. Notum enim est hoc politico seculo, quot heroes in omni litterarum genere simplicioribus temporibus magiæ infimulati sint; quos tamen politiora ingenia moderna, uti Gabriel Naudæus & alii, strenuè defenderunt. Inspecie suspiciantur eruditiores, hanc fabulam de Aprippa excogitatam esse, ob vindictæ studiū propter editum ipsius elegantissimum libellum *de Vanitate scientiarum omnium.* Inde porro apparet à Canibus frustraneum Magiæ indicium peti. Nam quid frequentius, quod pro varia ingeniorum textura, unus soleat hoc, alter aliud animal deperire, & imprimis Nobiles venationis studio dediti sæpius solent lautius curare genus canum venaticorum, quam suorum rusticorum. Quis propterea illos citra risum incusaret, quod pactum cum diabolo in forma canis, ipsis servitia præstante, inierint? Idem iudicium esto de felibus aliisque animalibus. Rem hanc optime illustrent Observatio V. in *Tom. I. observat. Select. Hallens.* de Michaele Sidonio Episcopo Merseburgensi, pro Mago habito, eo quod ab ipso impense amata sit felis miræ magnitudinis,

quam Sidonii *Spiritum familiarem* fuisse, communis sermo vulgi ibi fuit.

§. XXVI.

Fallax indicium magiæ lassitudo & somnus profundus &c.

Porro putat Crusius *alleg. loc. n. 94.* indicium Magiæ suggerere decumbentiam somnumque profundum mulieris per aliquot dies durantem. Remig. *de demonolog. p. 118. qui & Lib. I. cap. 14. p. 145.* docet, confessione unanimi Sagarum compertum esse, ut quæ conventibus diabolicis interfuerint, sæpè integrum biduum præ lassitudine obdormiant vel decumbant. Verum hoc indicium est perinde fallax & nullius fidei. Primum enim notum est, quod datur peculiaris species morbi *Letbargus* vocatus, qui non ex vi diabolica sed naturali oriri solet. Deinde possumus quidem concedere, quod nonnullæ deliræ anus certis unguentis semet ungant, & postea putent, quod in Bruclero monte choreas duxerint; sed a vana persuasione mulieris deceptæ, ad rem ipsam, non valet consequentia. Notum enim est, quod opium & alia medicamenta Narcotica profundum somnum quidem concilient, intermixtis variis phantasticis speciebus, ast evigilantibus postea, insignem lassitudinem relinquere. Igitur ex hoc indicio nihil aliud sequitur, quam ejusmodi mulierculas, quæ ex stupiditate forte unguentum à vero mago acceperunt, esse imaginarias sagas, quæ in lecto aut alio profundo loco jacentes, existimant vi phantasiæ per unguentum soporiferum corruptæ, quod in meliboco epulis, choreis & aliis mille festivitatibus intersint. Confer quæ supra deduximus. Illustrant hanc rem egregiè Historia, quam adducit Joh. Baptista Porta, Philosophus Neapolitanus in sua *Magia naturali L. 2. c. 26.* ubi, postquam ingredientia hujus unguenti recensuisset, historiam illam sequenti modo persequitur: Dum hæc periculatius perquirendo operam navarem (incipiti enim

mo-

morabor iudicio, de tranſvectione ſagarum), incidit mihi in manus vetula quædam, (quas à ſtrigis, avis nocturnæ ſimilitudine, ſtriges vocant,) ſponte pollicita, brevis mihi temporis ſpacio allaturam reſponſa: jubet omnes foras egredi qui mecum acciti erant teſtes, ſpoliisq; nudata, tota ſe unguento valdè perfricuit, nobis è portæ rimulis conſpicua: ſic ſoporiferorum vi ſuccorum cecidit, profundoque occubuit ſomno. Fores ipſi patefecimus, multum vapulat, tantæque viſ ſoporis fuit, ut ſenſum eriperet. Ad locum foras redimus. Jam medelæ vires fatiſcunt flacceſcuntque. A ſomno ſevocata, multa incipit fari deliria, ſe maria montesque tranſmeaſſe, falſaque depromens reſponſa. Negamus, inſtat: livorem oſtendimus ex verberibus, pertinaciter inſtitit magis. Haſtenus Porta. Simile exemplum in Ducatu Megapolitano accidiſſe, ex teſtimonio Virorum fide dignorum ſe habere teſtatur Godelmann *de Lamiis Lib. 2. cap. 4. n. 22.*

§. XXVII.

Igitur cum lamiæ ita decipiantur & revera in loco maneat, licet longe ab illo ſe abeſſe credant; nescio quid ſentendum ſit illo indicio, quod Cruſius *n. 92. ex Remigio L. 1. lier per al. c. 14.* recenset, nimirum *abſentiam media nocte* indicare Ve-
neficium. Nam illud præſupponit, ſagas realiter ſive corporaliter transferri; quod tamen fecus eſſe, ex modo allatis hiſtoriis patet. Ut nihil dicam, quod variæ cauſæ poſſint eſſe abſentiæ nocturnæ, quæ certe in ſæmina magis ſolet indicium eſſe, ceteris paribus, violationis *ſeptimi* præcepti quam quidem *primi* aut *ſecundi*. Exempli autem quæ in hanc rem ex Apulejo, Plutarcho, Plinio & aliis referuntur nihil aliud indicant, quam gentilium credulitatem ſuperſtitionemque circa lemures, ſpectra, larvas, lares & umbras. Indigna vero ſunt iſta nomine Chriſtiano.

§. XXVIII.

§. XXVIII.

*Fallax indicium ex
contusione
aut plagis
Inquisit.e.*

Eadem falsa hypothefi, ſcilicet de corporali tranſmigratione Sagarum ad conventus diabolicos, nititur indicium quod apud Cruſium n. 88. adducitur, ſcilicet: *vulnera plagasve autore incerto, corporibus Sagarum inflitas, diabolum autorem habere.* Recenſetur enim ex Remigio, iſſis verbera atrociam infligi, ſi ſerius viſitent conventus, ſi operas ibi diſtributas non promptè exequantur, & quæ ſimilia ſunt nugamenta. Quis vero Remigio hoc revelavit, quod Diabolus ſuos plagis excipiat? Reſp. ipſæ ſceminæ hoc faſſæ ſunt, adſunt conſitentes reæ, proprium teſtimonium eſt optimum de mundo, ut loqui ſolent Doctores. Aſt liceat dubitare. An quis dementi, ſe eſſe Hippocentaurum, aut Chilogonon Cartefianum, magna vociferatione atteſtanti fidem habendam putat? Perinde nec lamiis fides habenda eſt, quum ipſorum ſenſus hebetati, mens corrupta, phantafia læſa eſt aſtutia dæmonum. Hinc Godelmann. de Lamiis *Lib. 2. c. 2. n. 13.* Lamiarum paſſiones non abſimiles judicat dormientium & furioſorum actionibus. Uno verbo dantur revera magi & Sagæ, ſcientes pactum cum dæmone ineuntes ad damnum reliquis infligendum, ſed ut puto, non in tam magna copia, viciffim dantur & multæ aniculæ & delirantes ſceminæ, ſagas ſe credentes, cum non ſint, ſed a Diabolo deceptæ & ludificatæ, hos deſcribit Harprecht ad §. 5. *Inſt. de Judic.* quod melancholia laborent, & tantummodo à diabolo faſcinentur ut amicitiam cum eo contraxiſſe & hæc & illa effeciſſe videantur, quæ tamen omnia, præter imaginamenta nullam habent veritatem. De his injuſtè poenæ capitis ſumitur, ſi non poſſit probari, eò progreſſas ipſas eſſe, ut revera damnum intulerint aliis hominibus, aut eorum rebus. Abſurdi vero & crudeles ſunt iudices, quod ex ejusmodi levibus indiſciis, quæ modo rejecimus, ſtupidas

das & delusas misericordiaque dignas mulierculas in equuleum rapiunt, & si postea tormentorum vi adactæ, imò ad suggestionem haud rarò quærentium, mille errores & deliramenta prodiderunt, posteaque ratihabeant, cum iis ad ro-
gum properant. Exempla sunt odiosa. Interim quomodo praxis ante aliquot lustra adhuc per Germaniam fuit, Author *Cautiois Criminal.* it. Oldenkoppius adversus Carpzovium, aliique passim suppeditant, & vehementer vereor, ut ubique locorum etiam hodie cautior ac benignior sit.

§. XXIX.

Elegans etiam & haud vulgaris est casus, qui occurrit apud B. Mauritium *Consil. Cbilon. 23.* ubi testes aderant contra Inquisitam sæpius testibus falsam apparuisse ei Angelos, interdum etiam spectra multa sub mandato silentio dixisse ei in aurem. Hoc pro indicio Magiæ habebatur. Nam quod primum attinet *apparitiones Angelorum*, pro bonis geniis & nunciis à Judicibus reputari non poterant, quia illi haud dubie communi, & occasione certarum revelationum Virgini Nobili de A. factarum ante aliquot annos, valde ventilata, præfractæque negata opinione de Revelationibus extraordinariis à Deo factis, imbuti fuerunt. Conf. nostra *Systemata Theolog. in loc. de Angelis.* Igitur hac hypothese stante, etiam Judices illi, qui ex Mauritio quæsi verunt de legitimitate Indiciorum magiæ, allegatum hoc de apparitione Angelorum, pro apparitione diabolica habuerunt, & consequenter personam illam Magiæ suspectam. Verum uti illa hypothesis de Revelationibus omnibus Diabolo adscribendis, admodum lubrica est, & adversa moderationum Theologorum placitis, analogiæ S. Scripturæ; conf. Fabricium *pecul. lib. de Revelat.* ex historia Eccles. omnium seculorum, divinitatem nonnullarum revelationum probantem, &

Fallax indicium Magiæ apparentia Angelorum & spectrorum.

Dn. Spenerum in diversis scriptis contra H. K. & occasione præfatæ Domicellæ de A. ita talis confessio simpliciter pro Indicio magiæ reputari non potest. Hinc etiam cordate respondit Mauritius *alleg. loc.* denn antreffend erstlich des Engels Erscheinung / so hat Sie solches in ihrer Jugend / wie sie ein Kind von etwa 12. Jahren gewesen / mit verschiedenen / auch etwas variirenden Umständen erzehlet: hat es vorieho vor eine Einbildung und phantasie halten wollen. Gesezt aber / daß dem auch also; So ist / wenn einem ein Engel oder Gespenst erschiene / daraus nicht zuschließen / Ergo kan solche Person zaubern und hat einen pact mit den Teuffel gemacht. Requiritur, enim ad torturam infligendam, pergit, urgentia & concludentia indicia *artic. 37. & 44. Ordinat. Criminal. Cothmann. L. 3. resp. 29. n. 125.* Tabor *de confront. p. 27.* Idem dicendum de apparitione spectrorum & larvarum. Ut nihil dicam, quod cordatiores hodie sint in ea opinione, ex mille historiis de apparitione spectrorum, *nongentos nonginta novem* meras esse fabulas, concurrente malitia hominum ex una parte, & ex altera parte meticulositate & stupiditate credentium. Nobis imprimis placet confessio B. Pufendorffii in Epistola ex Svecia ad Amicos in Germania; Quod spectra, inquit, peculiarem articulum fidei constituent, nondum audiui: super quibus, siquis me ad inquisitionem trahat, ita respondebo: me nunquam spectrum vidisse, nec ut videam, cupere, ab Imperitis hominibus multa, nocturno metu, & errore caliginis aut illusionibus aliorum fingi putare, omnibus promiscuè fidem detrahere, temerarium censere. Malè autè ex hoc loco, quod obiter notamus cum Dn. Joh. Sain. Strykio *Dissert. de Jure Spectra: §. 11. p. 18.* Petr. Goldschmid in *Höllischen Morpheus c. 4. p. 133.* incusat Pufendorffium, daß er etwas und auch nichts von

von denen Erscheinungen halte/ und lasse also in diesem Stück seinen indifferentissimum naturalisticum genugsam blicken 2c.

§. XXX.

Fallax itidem indicium est, quod tamen pro certo habent Bodinus *demonom. L. 4. c. 4.* & Christ. Besold. *Thef. Pract. voc. Hexen*/ illum esse magum, qui parentibus Magiæ convictis natus est. Equidem commune proverbium est: der Apffel fällt nicht weit vom Stamme/ und die Tochter artet gemeiniglich nach der Mutter. Verum illud non est universale, nec res magni præjudicii, quale est veneficium, tam levibus suspicionibus niti debet, sed indiciis & probationibus sole meridiano clarioribus. Hinc benè hanc opinionem dudum refutarunt Binsfeld *de Confess. Sag. Conf. 16.* Mantzius *ad art. 144. Constit. Criminal. n. 34. seqq.* Del-Rio *Disquisit. mag. lib. 5. sect. 4.* nec ego laudaverim illam cautelam Bodini *de demon. lib. 4. c. 1.* qua asserit, viam expeditissimam esse inquisitionis, ut si quam filiam habeat illa, quæ confiteri sponte nolit, filia tenera, spe promissi præmii vel veniæ de matre interrogetur, quia filiaë sagarum plerumque conscia sint facinoris materni. Certè hoc est filias incitare in necem matris, qua nihil indignius. Aut enim illa mater quæ confiteri nolit est legitimis indiciis gravata, aut non; priori casu quid vetat torturæ eam subicere; posteriori casu autem dimittenda est, neq; enim infans idoneus testis est in tam tenera ætate, ut possit in tam ardua causa dignum testimonium ferre, quippe quod apud prudentes Judices semper cum formidine oppositi conjunctum est.

Magia indicium lubricum est, si quis parentes tales habuit.

Cautela Joh. Bodini examinatur.

§. XXXI.

Idem dicendum est de cautela, quam Del-Rio *disq. Mag. Lib. 5. sect. 10.* format: *Poterit Judex uti equivocatione*

verbisque subdolis citra mendacium, & ambigua permissione libe-
rationis, ut reum reamque inducat ad fatendum veritatem, quæ si
confitetur, sibi imputabit rea, quod non subtilius sensum verborum
ambiguorum discussit. Certè hoc casu Judex semper flu-
ctuare debet, annon spe factæ veniæ & gratiæ, aliquid
falsa sit rea, ut jussui Judicis satisfaceret. Nam phrasis illa,
veritatem confiteri, significat apud Judices, qui in antecessum
jam rogo destinarunt inquisitas, multa facta diabolica con-
fiteri & nugamenta de Bructero monte. Scientes hoc reæ
spe veniæ confitentur, quod forsan nunquam iis in men-
tem venit. Subdolæ verò fraudes talium æquivocationum
dignitate Judicis & viri honesti perindignæ, adhuc clarius
patent ex exemplis, quæ affert Sprenger. in *mall. malefic.*
quest. 15. scilicet ad æquivocationes honestas Judicis hoc
casu pertinere, si Judex per verba generalia faciat gratiam
subintelligendo Reipub. noxios tollendo; vel si dicat: *con-*
fessionem Saga utilissimam futuram ad vitam seil. æternam, cu-
jus particeps fieri possit, post poenitentiam suppliciumque
perceptum. Hæ verò cautelæ causidicinam sapiunt, non
generosi ac honesti Judicis officium. Mirum igitur hanc ver-
futiam & straphas criminales placuisse etiam Schrotero
Prof. olim Jenens. in *Diff. de Lamiis.*

§. XXXII.

*Indicium
Magia, si
damnum
post minas
illatum, ex-
penditur.*

Solent haud pauci etiam exinde indicium certissimum
magiæ petere, si præcesserint minæ de damno inferendo, &
damnum postea illatum sit. Equidem hoc indicium in
Constit. Crimin. art. 44. fundatum est, sed debet rite intelligi;
verba ita se habent: *oder jemand zu zaubern bedröuet / und*
den Bedreueten dergleichen beschehen &c. ubi rectè Docto-
res restringunt hoc, si in continenti fiat, Farinac. *de Indic. &*
Tortur. Lib. I. Tit. 5. qv. 50. n. 14. Del-Rio *Lib. 5. sect. 3. f.* apud
Ericum Mauritium *Consil. Chilon. 25. p. 314.* Præterea re-
qui-

quiritur ut illæ minæ sint specificæ de eodem, quod sequitur, delicto. — Nam si sint ambiguae, & quæ possint significare vindictam legitimam sive juris, & quæ licito modo, v. g. *Ulciscar, solves, penitebis, non sic abibit, &c.* hujusmodi minæ non præbent sufficiens, sed admodum fallax indicium. Del-Rio *disquisit. mag. lib. 5. sect. 4.* Mauriti. *loc. cit.* Præterea illæ minæ minimum duobus testibus probatæ esse debent. *vid. Art. 23. Ordinat. Crimin. ibique Math. Stephani in Notis add. L. 9. C. de testibus.*

§. XXXIII.

Aliquando etiam accidit, ut imperitum vulgus imprudentesque judices pro Magiæ dedito habeant, & inquisitioni suæ subijciant illos, ad quorum caminos intempesta nocte sese recipit Draco volans, vulgò *der feurige fliegende Drache*/ quem diabolum esse, sociisque suis furto ablatas res donare sub hac specie, communiter creditur. Ast hoc indicium neque ad inquisitionem, multo minus ad torturam esse idoneum, sed fallacissimum, experientia & rerum physicarum plenior cognitio exacte docent. Quis enim doctrina de Meteoris vel leviter imbutus est, quem fugiat ejusmodi materiam sulphuream & nitrosam conglobatam ardentemque propter celerem motum in aere vagari, quæ à varia textura particularum, tum & externa figura modo, modo *ignis fatus*, Germ. *Irrewisch & Irlichter* in locis paludosis & Cœmiteriis frequens, vocatur, modo draconis volantis nomen sortitur. Ultimæ hujus speciei materia in aëre agitata proximum foramen & caminum petit unde fumus & aliæ particulae calidæ igneæque egrediuntur, inde pervenit ut simile simili gaudens, Draco hic volans caminum petere soleat, quæ cum vulgus forte fortuito conspiciat & causas hujus rei ignorat, mox diabolum in subsidium vocat. Nam ignorantia est mater admirationis, hæc verò

Draco volans fallax indicium tortura.

causas cum non habeat, fingit, & nota est hominum simplicium stupidorumque, si omnia ad causas præternaturales referant. vid. Casp. Schott. in *physic. curios.* P. I. Fromond. in *eleg. tract. de Meteor.*

§. XXXIV.

*Indicium
fallax ma-
gia, si quis
ob Incubum
immissum
accusetur.*

Reminiscor etiam memet, Acta Judicialia perlustrantem invenisse casum, ubi contra foeminam, tanquam Magiæ deditam, inquisitio specialis formata erat, quia nescio quid alteri, cum quo inimicitiae intercesserant & rixæ, minitata esset; & ille alter post aliquot dies *Incubo*, quem vulgo vocant *das Nacht-Männlein* / *der Alp* / *die Maare* / in tempesta nocte vexatus fuisset. Quam frustranea vero inquisitio ob hoc putatitium indicium institutum fuerit, facillimè demonstratu est. Quod si enim prudentiores Medicos evolvimus, illi sane hoc casu nil diabolici aut supernaturale hic admittunt, sed tantum morbum aliquem ex abundantia crassi spissique sanguinis originem sumentis. Hinc Sylvius in *Prax. Med. Lib. 2. cap. 32.* Insomniorum peculiarem speciem in qua falsa observatur imaginatio personæ aut rei cuiusvis thoraci graviter incumbentis, docet esse Incubum. Willisius *Pathol. part. 2. cap. 6. de Incubo* ita disserit: *Incubi paroxismus, sæpiissime ac ferè tantum inter dormiendum ingruens, plerumque post decubitum in lecto supinum excitari solet. Nam respiratione oppressa aut impedita, se à pondere thoraci graviter incumbente opprimi putant, quod quidem pondus, nunc hac, nunc illa spectri aut larvæ specie, ipsorum imaginationes ludit.* Quæ cum ita doctissimorum medicorum testimonio sese habeant, hisce deridendum semet proponeret citra dubium Iudex, qui amplius ob hoc fictitium indicium in magiam inquirere vellet. Equidem Incubum à Dæmone excitari, olim à non paucis creditum fuit hominibus, hinc videas passim apud Scriptores Incuborum fieri mentionem.

Vulgi persuasio de Incubo exploratur.

tionē. Nam & jam Augustinus *de civit. Dei* L. 5. c. 23. scribit: creberrima fama est, multique se expertos, vel ab eis qui experti essent, de quorum fide dubitandum non est, audisse confirmant, Sylvanos & Faanos, quos vulgo Incubos vocant, improbos sæpè extitisse mulieribus, ac eorum expetisse peregrillēq; concubitum. Unde videmus bonū Augustinum vulgi errorem errasse, & magnum hunc dormitasse Homerum. Rationem autem & originem eleganter inquit *Origo per Archiater Sereniss. Reg. Boruss. Dn. Albinus in Dissertat. de Insuasionis cubo. §. 3.* cujus verba cum alia loca in Dissertatione nostra illustrent, heic adducere non præter rem erit. Ita verò *bujus vulgæ rī cau & sa.* sese habent: Ignorantiā admirationis matrem constituunt sapientes. Ubi enim insoliti & extraordinarii objecti representamen animæ datur, in attentam subitanēque ejus contemplationem rapitur, stupescendo obstupescit quandoque, & sic ubi tam insolita raritatis notabiles observat apparentias, quas ex principiis suis naturalibus deducere nescia est, attonita & desperabunda magicum & diabolicum frequenter culpæ concursum. Medicinā simili contagioso hinc inde videmus obnubilatam afflatu: Priscis enim temporibus, & hodiernum adhuc inter Medicos nonnullos perversus obtinet mos, ut ubi causa morbi à sensu & notitia communi remotior existit, illam Veneficarum & Diaboli in acceptis ferant iruculentis. Tale factum præsens etiam susinet morbus Incubus &c. &c.

§. XXXV.

Progredimur autem nunc ad aliud indicium imbecillitate & fallacitate priori par. Deprehenditur verò hoc sæpius in pervolutione Actorum criminis Magiæ, ubi testes producti contra Inquisitam, non aliud norunt afferre, quā *Sejam* aut *Meviam* aliquando impense laudasse Titii animalia, arbores, fata, illa verò postea ex hoc fascino flaccida & marcida evasisse ac tandem periisse. Item hanc vel illam

Fallax indicium Magiæ, si ob fascinationem quis accusetur.

Iam fæminam Magiæ suspectam esse, quia omnia quæ torvè aspiciat, occidat. Videas hic imperitos Judices errore vulgi de fascinatricè vi imbutos mirum quantum tribuere huic indicio; scilicet vetus persuasio infidet mentibus simplicis plebeculæ, maxime in villis & pagis, quod laudando alter alterius res animatas dæmoniaca vi corrumpere possit. O-rigo erroris vero est ex gentilismo & papismo. Notuse-nim est ille versiculus Virgilianus: *Nescia quis teneros ocu-lus mihi fascinat agnos?* Conf. m. A. Gellius *noct. Att. 4.* Petr. Gregor. (vulgo Tholosanus) in *Syntag. Jur. Univers. Lib. 34. c. 11. num. 14.* Hinc agnoscit Crusius *de Indic. Part. 2. c. 32. num. 108.* hoc indicium magiæ esse admodum fallax & su-perstitiosum. Sat Judiciosè etiam B. Morhoffius *Dissert. de- paradox. Sensuum Cap. 2.* mentem suam declarat de hac re his verbis: *de vi fascinatricè oculorum mirabiles ac anniles circumse-runtur ineptiæ, quarum potissima pars vix speciem aliquam phy-sici effectus præ se fert.* Ac est sane rerum naturalium, quod ci-vilium fatum, ut libenter ipsi fingamus portentosas historias, ac sœvibus fabulis lubenter nobis imponi patiamur. Equidem non denegamus omnem vim aciei oculorum, de qua tot exempla suppeditat Frommannius *vasto libro de Fascino.* Sed hoc habet suas naturales causas, easque sat profundas, si cre-dimus Duumviris profundissimæ in Physicis scientiæ, Tho-mæ Campanellæ *de sensu rerum. lib. 4.* & Marco Marci in phi-los. veteri restitut. *part. 5. sect. 2, 3.* sic apud Plinium de po-pulis integris legitur fascinantes oculos habentibus, cujus si-gnum pupilla in oculo duplex. Eos ajunt prata, flores a-pectu suo exurere, ac foetibus tenellis virus afflare. Ast fi-des sit penes Plinium, nam dudum multarum fabulosarum relationum convicta est ejus historia naturalis. Sufficit vero nobis prætensum illud indicium magiæ, quod à fascino petitur, per allegata appareat fallax, incertum, imò nul-lum.

Comparet aliquando & illud inter indicia legitima stulti-
 dii magiæ, quod scilicet insolita copia pediculorum, aut alia
 insecta ab inquisita in vestes, domum, villam Sempronii vel
 Mævii introducta sint. Verum circa hoc non parum con-
 siderari meretur, quod primum insolita illa copia pulicum
 & pediculorum potuerit oriri ex causa physica. Nam ni-
 fallor, solent medici morbum aliquem *phtiriasin* propterea
 vocare, quod homines eo laborantes ex propria cute pro-
 ducant copiam pediculorum. Sic testantur historici, quod
 Philippus II. Potentissimus Rex Hispaniarum, qui un-
 quam fuit in mundo, tam miserabili morbi genere ad plures
 abierit. vid. Dn. Beckman. *Histor. Orb. terr. Geogr. & Civ. P. 2.*
de Hispan. Hoc intuitu igitur cessat vis & fraus diabolica.
 Dæmonis enim potestatem in producendis pediculis meri-
 to quis in dubium vocaret. Legimus enim *Exod. VII. VIII.*
IX. X. diabolum nec aquas in sanguinem convertere, nec gi-
 gnere ranas, nec denique pediculos ex pulvere produce-
 re potuisse. Bene Lutherus *in gloss. ad dict. cap.* ita Diabolo
 propterea insultat: *Der mächtige Fürst dieser Welt ist*
nicht so mächtig/ daß Er kan eine Laus machen. Equi-
 dem adducit Burggravius in *Achille Panoplo p. 77.* historiam
 & apparatus convocandi serpentes: Verum hujus au-
 thoris fides suspecta est, quia sæpius militis gloriosi apud
 Plautum vestigia premere solet. Imò si serpentes convo-
 cari possent artibus magiæ sive falsæ sive veræ, tamen pro-
 pterea non idem de productione pediculorum asseri pot-
 est. Ergo etiam tale indicium magiæ nullam fidem mere-
 tur. Nam legimus *Exod. cap. alleg.* diabolum serpentes
 potuisse producere in conspectu Pharaonis, nullatenus verò
 pediculos. Si aliquis noverit pulices aut alia insecta produ-
 cere, non licet à notitia hujusmodi, quæ physica esse potest,
 concludere aliquem esse maleficum. *Maurit. P. 2. Conf. Cbi-*

Fallax indi-
cium Magiæ
si accusetur,
quod pedi-
culos immi-
serit.

Ion. II. Num. 13. ubi ita respondetur: Das Flöhe machen anlangend / so ist dieses zufoͤderst allein aus der Bekantnuͤß des Knabens genommen / und weilten sonsten inter physicos certum & ex experientia constat, nasci ex putredine varia animalcula, qua de re videri potest Aristoteles *Lib. de hist. animal.* So ließ sich à notitia generationis unius, aut alterius animalculi ad magicam artem gar nicht argumentiren.

§. XXXVII.

Fallax indicium magiae ligaturae illa qua conjuges impotentes reddi dicuntur.

Videtur etiam indicium Magiae certissimum esse, si quis convincatur ligaturae magicae, Germanice das Messelsknüpfen. Nam Neowymphos posse ligari in ipso actu benedictionis sacerdotalis, ut ad coitum conjugalem inhabiles reddantur, Criminalistae magno consensu docent, nimirum Bodinus in *Demonomania Lib. 1. c. 1.* Joh. Adam Osiander in *Tract. de Magia §. 97. p. 219.* Del-Rio *Disq. Magic. Lib. 3. p. 1. qu. 4. sect. 8.* Spreng in *malleo malefic. P. 2. qu. 2. c. 15.* Recensent autem hi authores varios modos, quibus per nodationem ligulae aut per obserationem feræ pensilis durante benedictione sacerdotali, hæc ligatio peragi possit. Conf. Speidel. *notab. Jurid. polit. voc. Messelsknüpfen* B. Carpzov. *Decis. 186.* Wier *de prestigiis demon. Lib. 4. c. 20.* Chirland. *de sortileg. qu. 3. n. 26.* Paracels. in *tract. de occulta philosophia cap. 10.* Remig. *de demonolatria Lib. 3. c. 8.* Allegatus modo Bodinus autem ultra quinquaginta modos statuit adesse, quibus conjugibus potestas actus venereos exercendi adimi possit. Quamquam autem hæc unanimi consensu ita doceantur à modo laudatis scriptoribus, non desunt tamen suspicaciores qui putant, has ligationes esse meras impressiones, illusiones & imaginationes hominum timidulorum. Conf. Gilhausen in *Arb. Jud. Crimin. t. 2. Tit. 17. num. 23.* Imprimis vero hoc confirmat discursus ex Gallico quodam scriptore, apud Erasmi Francisci in *der lustigen Schaubühne Part. 1.* ubi fuse & in utramque partem ventilatur, an revera hæc ligatura con-

Ligatura magica veritas in dubium vocatur.

contingat. Discursus vero ille eo collimabat, homines imbecillioris naturæ, timidos & fortis imaginationis, si inimicos norint suos, qui magiæ suspecti sint, mox ligaturam in die Nuptiarum vereri. Huius imaginationis vires adeo potentes sunt, ut sæpius se credant, & dam credunt, sint tales, quales sibi imaginantur, h. e. impotentes. Ad sunt præterea multa exempla, quod aliquibus hæc ligatura facta sit, nec tamen illi impotentes evaserint. In *Tract. de Injur. quæ novis nuptiis sunt* p. 99. adducitur responsum, unde patet effectum ligaturæ nullum fuisse, verba ita leguntur: Hat M. G. von M. in guten bekant / daß Sie am nechst verwichenen Pfingsttage zu M. in der Kirche nachmittage wie H. O. mit C. T. getrauet worden / ein Schloß / so sie bey sich gehabt / als der Pfarrer dem Bräutigam und der Braut die Hände zusammengefüget / zugeschlossen / und solches darumb : : : H. O. auch auff Befragen berichtet / daß Er nach der Trauung an Ehelichen Wesen keinen Mangel verspüret: So wird ic. unde satis patet rationes & historias de hac ligatura non esse omni exceptione majores. Posito verò, quod in veritate omnia illa ita sese habeant, quæ à Doctoribus afferuntur, tamen exinde non potest concludi, quod omnes sint veri magi & incantatores qui ligaturam callent. Nam potest quidem admitti assertum Farinacii *Prax. Crim. qu. 20. n. 103.* Danhoud. *in prax. Crim. c. 73. n. 2.* Berlich. *P. 5. Concl. 5. n. 52.* Goldasti von *Confiscation* der Zauberer un. Heren Guther. §. 51. l. B. quod magi & veneficæ omnes, quæ revera tales sunt, hæc calleant artes. Verum vice versa non sequitur: omnes qui hisce artibus utuntur, sive masculini, sive fœminini sexus, sunt magi. vid. *tract. de Injur. novor. nuptor. p. 107.* nam & pueri & homines simplices nodare possunt hæc ligulas certis adhibitis verbis, qui alias magiæ plane sunt ignari, & cum Satana neque expressum neque tacitum pactum iniverunt. Conf. Bodin. *Dæmonom. Lib. 2. c. 1. pag. 74.* Speidel. v. Nesselknüpfen

fen. Dn. Simon *Diss. de Impotent. conjug. cap. 5. §. 4. n. 5.* Quamvis itaque non ut magus puniendus sit ligans, alio modo graviter tamen puniri poterit teste Del-Rio. *Magie. disq. Lib. 6. c. 2. sect. 1. qu. 2.* Theodorico *Colleg. Crimin. c. 7. §. 6. num. 18.* B. Brunneman. *de Jure Ecclesiast. Lib. 2. c. 17. §. 4.* ibique Illustr. Dn. Stryck.

§. XXXVIII.

Restant adhuc mala illa indicia & illicita, quæ ab implis Judicibus adhibentur, paucis consideranda: Scilicet in horum classe principem locum meretur, si Judices alios magos (quos vulgus *weise Männer / kluge Frauen* / salutare solet) in alia ditione consulant, & per illos lamias & veneficas sui territorii sibi ostendi curent. Fuit tempus, ubi in Germania, haud dubie ex immoderato zelo, lamias exurere pro re licita reputatum fuit. Testatur enim Johannes Bodinus, non quidem testis domesticus, sed rerum Germanicarum sat peritus, *tr. de Daemonom. Lib. 4. cap. 4.* in Germania fieri solere, ut Judices per alios magos conductitios ad saltum cribri resciscant, an quis sortilegia & magiam diabolicam exerceat. Verum hoc est malum promovere, non eradicare. Imò si de jure divino *Levit. XIX. v. 31. Deut. XIX. Jure Civili L. 3. §. 5. C. de Malef. & Mathem. Jure Canonico Can. qui sine Salvatore 26. qu. 2. C. admoneant 26. qu. 7. Can. nec mirum 26. qu. 5.* ne liceat quidem Dæmoniaca vi morbo laborantibus opem Magorum implorare, quo sanitati restituantur, Dant. *Casib. consc. cap. 10. sect. 1. qu. 43.* Del-Rio *Disq. mag. 6. c. 2. sect. 1. qu. 2.* Godelm. *de Mag. Lib. 1. c. 8. n. 37.* Struvius *syntag. Jur. Exerc. 49. §. 66.* Binsfeld. *de confess. Mag. §. 9. p. 28.* Theodor. *Colleg. Crimin. c. 7. §. 6. num. 17.* Carpzovius *Praxi Crimin. qu. 50. num. 64.* Berlich. *Part. 4. Conclus. 5. num. 84.* multo minus licitum & permiffum erit, tutumque in conscientia ex Magis & superstitionis hominibus quærendo alios magos exurere. Hinc recte ejusmodi indicia magiæ, quæ fun-

fundantur in superstitione aliorum, rejiciuntur ac damnantur in Caroli V. *Constit. Crimin. art. 21.* Ibi: Es soll auff der Anzeigen / die aus Zauberey oder andern Künsten Wahrsagen sich anmassen / niemand zum Gefängniß oder peinlichen Frage angenommen / sondern dieselbe angemaste Wahrsager und Anfläger sollen darüm gestraffet werden. *Conf. Eric. Mauriti. Confil. Chilon. 25. Gilhaus. arbor. Crim. 2. Tit. E. 17. num. 4. Godelman. de mag. Lib. 1. c. 3. n. 2.*

§. XXXIX.

Æque superstitiosum indicium magiæ est, quod occurrit apud Joh. Bodinum *de Daemonom. L. 6. c. 5.* Wier. *præst. dem. L. 6. c. 7.* ex quibus repetit Berlichius *d. l. concl. 4. n. 35.* illos Magos esse, qui e templo egredi non possunt, si ibi puerulus sit indutus calceis axungia fuilla perunctis. Verum hoc indicio & modo explorandi nihil est superstitiosius ac vanius. Mirum quod homines, qui delectantur ejusmodi nugis, non etiam utantur collyrio, quod Rabbini, diligentissimi nugarum promicondi parant pro videndis Dæmonibus. Arcanum vero illud Clariss. Wagenseilius in *Sota p. 482.* prodit ita: *si cui oculis demonas usurpare libido sit, huic capienda secundina felis femine nigra, primo partui a matre primogenita edita: ea comburenda atque redigenda est in pulverem minutissimum, iste pulvis oculis inspersus faciet, ut demones sint visibiles.* Sit fides penes Authores. Credat hoc Judæus Apella non ego.

§. XL.

Alios ejusmodi modos nugacissimos lamias & fagas explorandi recenset Berlichius *loc. alleg. n. 36. 37. 38.* ex Bodino, Wiero, Godelmanno aliisque. Verum quia manifeste superstitiosi sunt, nugaces & impii, nullus cordatus Judex temere iis utetur ad explorandas fagas. Si vero forte fortuito aliquis Judicum eo malitiæ progrediretur, ut per

per ejusmodi explorationes frivolas lamias in sua Jurisdictione commorantes explorare cuperet, certe illa indicia, quæ ex tali processu contra putatitias sagas resultarent floc-
cihabenda erunt. Hinc si hoc casu tortura personæ esset dictata, & in illa confessio criminis fieret, illa confessio mi-
nimè sufficeret ad mortem. Nam tortura, si illegitime ir-
rogetur, nemini, etiamsi crimen in ea fateatur, præjudiciū
affert. *arg. L. 5. C. d. LL. cap. qua contra 64. de R. 7. in 610. L. 1. §. 2. ff. quod quisque juris. L. 4. §. 6. de re judicat.* Carpzovius
part. 3. prax. Crimin. qv. 123. n. 8. Mantzius & Stephani *ad art. 20. Constit. Crimin. Caroline* In tantum autem hoc vim suam
exerit, ut hujusmodi extorta confessio ne convaliderur
quidem, licet legitima & alias de jure valida prægnantiaque
superveniant indicia. Nam quod ab initio vitiosum fuit,
non potest tractu temporis convalescere. Manzius *ad dist. art. n. 25.* Stephani *ibidem.* Carpzov. *Prax. Crimin. part. 7. n. 13.* qui simul commemorat, celebrem inter antiquos Cri-
minalistam Hippolitum de Marfiliis eam probare ex *L. pen- ult. ff. de question. ac addere, se per textum illum Bononiæ a mortis pœna liberalisse diversis temporibus tres homines, qui inju- ste torti perseverabant in suis confessionibus, etiam repertis postea in- diciis.* Verum hoc cum grano salis accipiendum esse, ele-
ganter docet Mauritius *Consil. Cbilon. 23. n. 21.* Jo. Otto Ta-
bor *tract. de tortur. & Indic. delictor. ad art. 20. ordinat. Carolin. p. 113.*

§. XLI

*Pro fallaci
indicio ha-
betur proba
per aquam
frigidam.*

Ultimo loco fallacissimum indicium a multis reputa-
tur Judicibus proba per aquam frigidam, ubi scil. ille pro
Candidato rogi habetur, qui aquæ injectus non mergitur
sed supernatat. Lud. Goehaus. *in arbor. Crimin. quest. 1.* Tale
examen non solum ante seculum & quod excurrit in Livo-
nia, Westphalia & aliis non nullis locis in usu fuit, sed etiam

à celeberrimis Jctis defensum est. Sic expresse patrocini-
 um probæ per aquam frigidam suscipiunt Scribonius de
Nat. & potest. Sagar. lib. 8. Henricus Kornmann. de miracul.
vivor. Crusius de Indic. p. 2. c. 32. Imò Jacobus Rex Angliæ in
 sua *Demonologia L. 3. c. 6.* nullus dubitat asserere, quod exa-
 men Magorum per aquam frigidam non natura ope sed divina
 voluntate institutum videatur (ut nempe supernatent venefi-
 cæ) prodigiosa in Veneficis impietatis signum, tanquam aqua su-
 um in finem eos non admitteret, qui excussa baptismi aqua se omni
 illius sacramenti beneficio orbarunt. Verum hæc ratio sat su-
 perstitiosa est & miracula fingit, ubi rationes ex natura
 gravium & levium corporum abunde hodie suppeditantur
 ab illis, qui in Collegiis physicis experimentalibus occupati
 sunt. Confer. scriptum philosophorum Leidenfium apud Heur-
 nium in opp. Medic. Hinc merito hanc probam aquæ frigi-
 dæ tanquam rem superstitiosam & innocentes homines ma-
 gnis calamitatibus involvere aptam rejiciunt Del-Rio *disq.*
Mag. Lib. 4. quest. 5. sect. 3. Gisbert Voet. *Dissert. select. p. 3.*
Disp. 39. Imò probatio hæc vulgaris, etiam in Jure Canoni-
 co, superstitionibus tamen alias insigniter favente, prohibita
 invenitur *Can. Menna cas. 2. quest. 5. C. 8. de purg. Canon.* Sic
 etiam notoriam falsitatem hujus indicii multis confirmat
 exemplis Godelmannus de *Sagis L. 3. c. 4.* quod multæ sagæ
 legitimo modo convictæ & postea aquæ superimpositæ
 fundum petierint. Ergo nullum dubium est, quin multi in-
 nocentes, sed temperamenti melancholici & flatulenti &
 corporis porosi hoc indicio fallacissimo perierint, vicissim
 multi nocentes alio temperamento præditi evaserint peri-
 culum. Conf. etiam Bodinus de *Magorum demonomania c. 4.*
P. Heigius quest. illust. 39. n. 61. Binsfeld. de *Confess. Sagar.*
memb. 2. concl. 7. dub. 1.

§. XLII.

Nos autem hic subsistimus, ac operæ pretium conse-
 cu-

cutos arbitrabimur, si levi hoc specimine Inaugurali, non dicam tres cum Hippolito, sed etiam unum innocentem ab immerita poena liberandi occasio præbita sit. Ambabus autem manibus largimur, potuisse hanc materiam, in praxi frequentem & utilem, plenius excuti. Verum sufficere existimavi hoc pro specimine Academico. Scio enim memet non integrum tractatum de indiciis promississe, sed brevem consignationem *Indiciorum fallacium Magie*. Si Deus vires concesserit & valetudinem & uberiores processuum Criminalium perlustrationem, justior meditatio forte emendabit, quæ nunc minus perpolita ac limata fluxerunt ex properante, ob penuriam temporis, calamo. Tibi interim Deus T. O. M. gratias ago habeoque maximas, quod hucusque ob infinitam tuam misericordiam me protexisti & auxilio tuo adjuvisti. Almæ Tuæ gratiæ etiam in posterum humillimè memet commendo.

MENDA nonnulla, quæ diligentiam nostram in speciminibus Typographicis perlustrandis effugerunt, hic annotare visum est: si quæ supersunt alii, ea B. L. ipse delebit. p. 6. lin. 4. lege afferri. p. 8. lin. 14. lege aufugit. lin. 27. lege quod. p. 12. lin. 5. lege repræsentiren. p. 14. lin. 3. lege decessisse. lin. 25. præstigias. p. 15. lin. 2. lege fuliginosaque. p. 17. lin. 20. lege crederem pro suaderem. p. 18. lin. 9. strigibus. p. 19. lin. 13. referant. lin. 28. Peireskii. p. 20. lin. 11. eliserunt. p. 22. lin. 22. lege nullæ. p. 25. lin. 4. lege sanctimoniam. lin. 7. infimulati. Presbyteri. lin. 8. celebrarent, 19. parallelismus. lin. antep. elifimus. p. 25. lin. 24. subscribere. pag. 26. lin. 5. alius p. 29. lin. 18. suspicantur. lin. 22. post frequentius lege quam quod pro c. lin. 29. lege illustrat. p. 31. lin. 1. morabar. p. 32. lin. 23. lege has. p. 34. lin. 19. lege nongentas nonaginta. p. 35. lin. 2. indifferentismum. p. 37. lin. 3. post modo lege fieri possit. lin. 23. deleatur modo. ead. lin. lege faruus. lin. 24. lege cæmeteriis. p. 39. lin. 4. lege faunos. lin. 5. lege earum.

